

12 می 2015

قیس کبیر و صالحه واصل و هاب

مراحل دوگانه تعلیل، در قضیه قتل فرخنده شهید

اینکه افغانستان یک ملت واحد است یا خیر، همیشه سوالی بوده که اذهان همه را در داخل و خارج از کشور به خود مصروف ساخته بود، اما فاجعه مرگ فرخنده شهید این حقیقت را به جهانیان یکبار دیگر ثابت ساخت که ملت افغانستان با همه در هم شکنی ها، دست درازی ها و مداخلات خصمانه، باز هم همدست هم و ملت واحد بوده در غم و خوشی همدیگر بدون در نظر داشت هر نوع تفاوت و دویی با هم اند و غمشریک همدیگر اند.

اینبار بحث ما روی تحقیقات تعللی **causal research** یک قضیه می چرخد که باعث و سبب اصلی به وقوع پیوستن یک واقعه و یا حادثه می گردد. این تحقیقات، اکثراً خود را با علل یک واقعه مصروف می سازند تا خود واقعه، بطور مثال اگر یک حادثه ترافیکی را در یک چهار راهی پر ازدحام نزد خود مجسم سازیم که یک تعداد زیاد مردمان هم درین حادثه کشته و یا زخمی گردیده اند. در اولین مرحله هر کسی که باشد از روی احساس انسان دوستی سعی میکند اشخاص دخیل در حادثه را از مرگ نجات دهند و همه با مراجع مربوط تماس میگیرند مانند امبولانس، پولیس امنیت و جنایی و شاید هم فامیل قربانیان. اما در مراحل بعدی مقامات ذیصلاح برای دریافت دلیل این حادثه به تحقیقات تعللی می پردازند که جهت جمع آوری معلومات کافی برای قضاوت درست و عادلانه به منابع معلوماتی مانند: شاهدان قضیه، کارکنان امبولانس (داکتران و نرس ها و کمکی ها) پولیس امنیت حاضر در محل حادثه، پولیس جنایی حاضر در محل، خبرنگاران و جورنالایست، تلویزیون ها و رادیو های ذیدخل، افراد فامیل تلف شدگان و یا زخمی ها، و غیره. مراجعه می نمایند. همچنان خودکشی پیلوت جرمنی با طیاره اش را هم میتوان مثالی خوبی برای این بحث دانست و دهها مثال دیگر.

نکاتی که از نظر مقامات ذیصلاح جهت تحقیقات تعللی در اولویت قرار می گیرد عبارت اند از:

- کنترل چراغ های ترافیکی، در چهار راهی
- لوحه های ترافیکی مربوط
- کنترل موجودیت مقدار الکل در خون راننده
- تصدیق صحت راننده - (رانندگان) (تکلیف قلب، الکل، مشکلات بینایی و غیره)
- صحت و ثبات موتر های ذیدخل در حادثه
- تثبیت سرعت موتر (موترها) کنترل تابر های موتر (موترها)
- کنترل اوضاع جوی (برف و باران، یخبندان، طوفان) و غیره
-

ارزیابی حادثه در کل دو بخش دارد

• **اکتویل (حالت حاضر قضیه):**

اجرائت فوری و لازمی در حالات نخستین حادثه (غمخواری و در صورت لازم انتقال زخمی (زخمیان) به شفاخانه، پاک کاری محل و صاف سازی راه های ترافیکی و غیره)

• **پوتانسیل (حالت بعدی قضیه):**

تحقیقات تعللی و ریشه یابی حادثه، این روش تعللی حادثات و رویداد ها از جهان صنعتی سرچشمه گرفته و ایجاد شده است. هدف شان ازین روش تحقیق عالمانه قضیه و جلوگیری از وقوع وقایع مشابه در آینده می باشد. این میتود سیستماتیک خودش را آرام آرام از جهان صنعتی به جهان اجتماعی، اقتصادی و کلتوری و روانشناسی و امثالهم همچنان داخل ساخت. افغانستان متأسفانه چون دوره صنعتی را تجربه نکرده است، برایش مشکل است که میتود تحقیقات تعللی را در مسایل بصورت کل، پیاده سازد و این مسأله یکی از مشکلات بسیار عمده جامعه ما به شمار میرود، و از همین سبب است که از مرحله نخستین (اکتویل یا حالت موجود) نمی توانند به پیش بروند. ولی باز هم

ما سعی می کنیم درین جا انگیزه قتل فرخنده شهید را به شکل سیستماتیک آن مورد توجه و بررسی مقامات قرار دهیم.

از نظر ما این انگیزه ها دامنه ای بسیار وسیع و گسترده ای دارد که تنها نمی تواند به کارکرد ها و اعمال فرخنده و یا وحشت زدگی های مرتکبین جرم، منتهی گردد بلکه در عقب نمای این فاجعه ما میتوانیم دلایل دیگری را در چشم دید خود داشته باشیم که آن تریبه و رفتار خشونت آمیز مردان در برابر زنان است و در کل همه جامعه افغانی. انگیزه ای که سبب خطور این سؤال در اذهان ما میگردد این است که این نفرت از کجا و چرا می آید؟ که علی برای آن هم در حدوده فکری ما موجود است. نا گفته نباید گذاشت که دلایل داده شده به این مقاله هم منحصر به قدرت و توانایی افکار و دید نگارندگان این مقاله است که تظاهر می یابد و نگارندگان حق اشتباه انسانی را برای خود ملزوم می دانند.

یکی از دلایلی که فکر قاصر ما به آن می اندیشد، کمبودات رفع غرایز جنسی در شرایط متعصب افغانستان است که سبب این نفرت در مردان جامعه می گردد. چون وقتی که مردان این اجازه را ندارند که آزادانه با زنان نشست و برخاست داشته باشند و در میدیا همه روزه مشاهده می کنند که در تمام دنیای غرب و شرق این روابط بسیار یک مسأله نورمال و معمول است، از نظر روانی عقده مند گردیده در برابر زنان به ضدیت می پردازند و نفرت و انزجار در وجود شان نسبت به زنان افزون می گردد. ازینرو اگر دقیق متوجه شده باشید درین حادثه جوانان علاوه بر لت و کوب فرخنده سعی میکردند او را بی حجاب و عریان بسازند و به نحوی میکوشیدند اعضای بدنش را لمس کنند که شاید برای شان یک حالت رضائیت پیش میشد. و ده ها دلیل دیگر.

مبنی بر همین تحقیقات تعلیلی جامعه شناسان میتوانند به این نتیجه برسند که فیصله قانونی و حقوقی در ارتباط با حادثه چه باید باشد و با چه نوع اصلاحات و اقدامات از وقایع آینده میتواند جلوگیری به عمل آید.

اکنون بر میگردیم به موضوع مورد بحث یعنی شهادت فرخنده مظلوم که چندی قبل در قلب افغانستان صورت گرفت. با در نظر داشت نکته اساسی که در بالا اشاره شد، عکس العمل های همنوایی و همبستگی تعداد کثیر مردم بعد از مرگ مرحومه فرخنده ثبوتی بسیار قوی و غیر قابل انکاری بود برای وحدت و یگانگی ملت افغانستان که از طریق شعار ها، اشعار، نوشته ها، آهنگ ها، مظاهرات و گردهمایی های سکوت مرگ توسط هموطنان ما در سراسر جهان اعم از زن و مرد از هر قوم و طائفه و مذهب و نژادی که بودند، مگر که افغان و زاده افغانستان بودند از طریق میدیا و انترنت بیرون داده شد.

قابل یاد دهانیست که بعد از هر حادثه با تأکید اشاره در فوق، جستجوی قانونی علل آن یکی از مبرم ترین بخش های بررسی حادثه به شمار میرود. وظیفه اساسی مؤکلین و محققین بررسی و شناسایی واقعه و یا حادثه به شکل همه جانبه میباشد. بدین معنی که در بررسی های تحقیقی مسائل سلیقوی از نظر آیدیالوجی، دین و مذهب و سیاست مد نظر گرفته نمی شود. علاوه برآن، این بررسی ها توسط متخصصین کاردان و کارشناس و هم گواهین و شواهد عینی مردم حاضر در منطقه و همچنان معیار های قانونی صورت می گیرد، تا دلیل اصلی را با توجه و تعمق تا کنه مسئله دریابند.

دلیل اینکه چرا خواستیم روی این دو بخش درین حادثه مکت کنیم، رد و بدل های مقالات نویسندگان این پورتال بود که از جمله نوشته های دو همکار خوب ما محترم هاشم سدید و خانم وهاب واصل و دوام و پی گیری مقالات دیگر ذیربط، جالب توجه ما شده، باعث ایجاد این مقاله گردید. زیرا این تبادل افکار بین اوشان برای شرح این دو بخش بهترین مثال های بوده میتواند.

وهاب واصل شعر و مقاله اش را مبنی بر بخش نخستین حادثه قتل فرخنده (اکتویل یا حالت حاضر) نوشته اند و حالت موجود را از روی احساس انسانی

د پانوی شمیره: له 2 تر 5

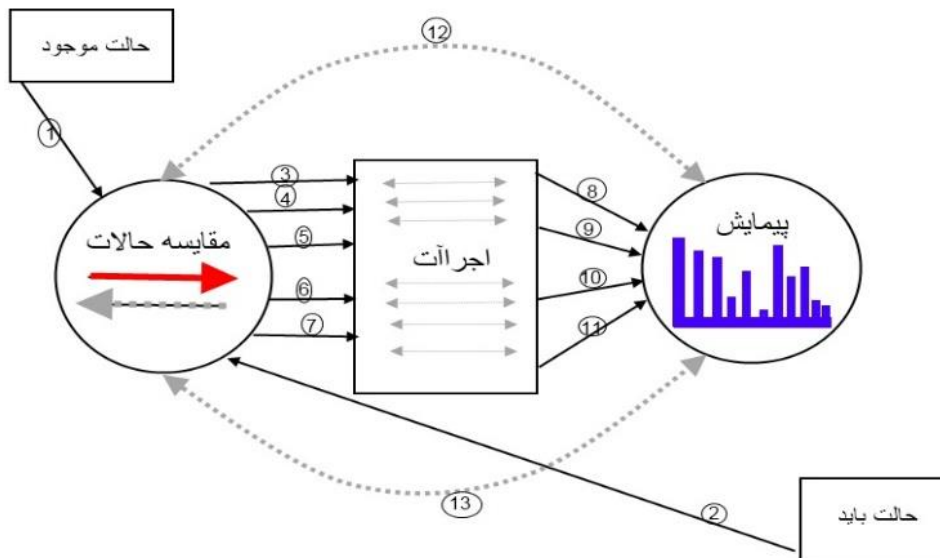
افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

به تصویر درآورده اند، ولی جناب سدید صاحب نظرات شان را در ارتباط با بخش دوم حادثه قتل (پوتانسیل حالت بعدی) روی صفحه آورده با دوستان شریک ساخته اند یعنی در جستجوی انگیزه و علل قتل برآمده اند. روی همین ملحوظ بود که نتیجه بحث حد اکمال را پوره نتوانست و مسیر بحث را به جهت دیگری کشانید.

عنوان شعر وهاب واصل (خون فرخنده هزاران فرخنده دیگر زاده است) ارتباط میگیرد به مرحله نخستین واقعه که بخش احساس انسانیتست. شما به وضاحت شاهد بودید که عکس العمل هزاران فرد جامعه و ملت افغانستان چه در داخل و چه در خارج از کشور فریاد همنوایی و عدالت خواهی بود. همه با یک صدا آواز می کشیدند "من فرخنده هستم". وقتی این مردان و زنان در سراسر دنیا فقط یک شعار را با آواز بلند تکرار میکنند و میخواهند فرخنده باشند برای این نیست که همه میخواهند مانند فرخنده زیر لت و کوب صد ها وحشی صفت کشته شوند و یا سوختانده شوند، بل این ها میخواهند همنوایی خود را با فرخنده اعلام دارند و برای نجات زنان از همچو حالتی دادخواهی کنند. که طبعاً این حالت فقط و فقط از احساسات انسانی، همنوعی، هموطنی و همزبانی این مردمان بر میخیزد. این هزاران افغان دور از دیار و در دیار ما هیچ یک فرخنده را نمی شناسند، با خانواده او رشته و ارتباطی ندارند و هیچ نوع قهرمانی و یا برازندگی خاصی را از فرخنده ندیده و نشناخته بوده اند. اما؛ ما مطمئن هستیم که هر هموطن دیگر ما چه مرد و یا چه زن به هر نام و نشان، به هر سن و سال و با هر جامه و لباسی که میبود و به سرنوشت فرخنده مبتلا می گردید، همین عکس العمل مردم را مواجه میشدیم. ولی؛ نوشته جناب سید هاشم سدید روی انگیزه و دلیل حادثه میچرخید که ارتباط می گیرد به مرحله دوم که ریشه یابی حادثه نامیده میشود.

روی همین ملحوظ بود که بحث براه اندخته شده بعد از توضیحات مکمل وهاب واصل در قسمت نام شعر باز هم نسبت عدم تفکیک این دو مرحله، (احساسی و عقلانی یا تحقیقی) مسیر دیگری را پیمود و با نتیجه مطلوب اختتام نیافت. مبرهن است که وقتی نوشته ها روی یک مرحله نچرخد، به نتیجه مطلوب نمی توانیم برسیم. اما اگر موضوع را عمیق پی گیری کرده باشیم هسته موضوع یکیست ولی تحلیل آن از دو جهت متفاوت مربوط به دو مرحله قضیه، که در فوق تذکر داده شد، لهذا تلاش ما از بیرون دادن این مقاله این است تا این دو مرحله (احساسی و عقلانی) را با تطابق بر میتود تخنیکی شناخته شده به نام (سیستم عیار کننده) در اختیار هموطنان خود قرار داده، نشان دهیم که چگونه ازین میتود میتوانیم منحصیث یک ابزار کاری برای معاوضه جامعه زن ستیز و مردسالار، به یک جامعه عاری از خشونت و زن ستیزی استفاده ببریم. شما در شکل ذیل گرافیک سیستم نامیده شده

را مشاهده میکنید.

د پانو شمیره: له 3 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکنی د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په څیر و لولئ

پرنسیپ "تخنیک عیار کننده" چیست؟

پرنسیپ این سیستم معاوضه حالت موجود به حالت باید است. که اجراءات در آن رول بسی عمده را بازی میکند. این پرنسیپ دارای دو بُعد فیزیکی میباشد، بُعد ثابت یا (حالت باید) و بُعد متغیر یا (حالت موجود) که می تواند در حال تغییر باشد. بطور مثال برای بهتر و ساده فهمیدن این سیستم ما حرارت داخل اطاق را مثال قرار میدهم، طوریکه: میخواهیم حرارت اطاق به 24 درجه ثابت باشد، به سیستم عیار سازی درجه ثابت 24 را پروگرام می کنیم. این سیستم که معیارش به 24 درجه تعیین شده حرارت را کنترل میکند اگر بطور مثال حرارت اولی 20 درجه باشد، این سیستم عیار کننده، حرارت را بالا میبرد تا حدی که 24 را پوره کند بعد در همان حرارت ثابت حفظش میکند و یا اگر این حرارت اولی 26 باشد سیستم عیار سازی با همان ساخت تخنیکی اش حرارت را کم و کمتر می سازد تا به معیار تعیین شده 24 درجه منتهی گردد و بعد در همان درجه ثابت حفظش می کند. نکته اساسی که درین مثال قابل غور است پیمایش این سیستم است که هر بار از بالا بردن و یا پائین آوردن حرارت بطور خود بخودی حرارت را پیمایش کرده با حرارت اولی مقایسه می کند تا زمانی که درجه تعیین شده ثابت را در می یابد. برای اینکه یک سیستم عیار کننده طوری که شاید و باید فعالیت کند، محققین قضیایای مورد نظر باید از دو حالت (موجود و باید) و از اجراءات ضروری درین زمینه شناخت حتی الامکان واقعی داشته باشند. این بود توضیحات مختصری برای شناخت سیستم تخنیکی عیار سازی.

اکنون می بینیم که چگونه میتوانیم این میتود تخنیکی را در قضایا و حادثات مختلف در جامعه افغانستان کنونی مورد تطبیق و استفاده قرار دهیم که کاربرد آن بتواند بالای جامعه و مردم اثر مثبت گذاشته در تغییر و تکامل آن مدد واقع گردد.

مسأله قتل فرخنده که نقطه مکث این مقاله است، چگونه باید به شکل سیستماتیک ارزیابی و تحقیق گردد و کدام اجراءات باید صورت بگیرد که حالت موجود (جامعه زن ستیز) را بتوانیم به حالت باید (جامعه عاری از زن ستیزی و مردسالاری) معاوضه کنیم و این اجراءات توسط کی ها باید صورت بگیرد. قسمیکه در فوق ذکر شد محققین باید قبل از به کاربرد روش کاری این میتود از دو حالت و اجراءات لازمی این میتود یک شناخت دقیق حد اکثر داشته باشند تا بتوانند مرام کاری شان تا حد اعظمی آن به کرسی نشانند.

حالت موجود یا متغیر: جامعه زن ستیز، مردسالار، فندامنتالیست مذهبی، فقیر، بی سواد،

حالت باید یا ثابت: برابری حقوق زن و مرد، جامعه پیشرفته با سواد و عاری از زن ستیزی

اجراءات: بخش اجراءات در تحقق یک واقعه یا حادثه هر دو مرحله قضیه را در بر میگیرد. بدین معنی که از مرحله آغازین یعنی احساسی شروع میگردد و بعد از طی مرحله دومی که مرحله عقلانی و تحقیقی است، با پیمایش دقیق و سیستماتیک حالات، در هر دو مرحله، حالت باید یا ثابت را که هدف اساسی میباشد حاصل میکند. بدون شک اجراءات در هر دو مرحله دارای فورم های متفاوت ولی دوام دار می باشد. مگر این اجراءات مرحله احساسی و مرحله عقلانی به صورت متوازی در کنار هم صورت گرفته البته سالیان متوالی برای به کرسی نشاندن هدف اساسی که حالت ثابت و تعیین شده است، در جامعه تطبیق میگردد که مدت زمان طولانی را مقتضی میباشد. اجراءاتیکه در هر دو مرحله صورت می گیرد باید وقتاً فوقتاً توسط جامعه شناسان و متخصصین کارشناس به سیستمی که در فوق تذکر یافت، مقایسه و پیمایش شود تا دیده شود که آیا بعد از سالیان متوالی نتیجه آخری که حالت باید است بدست آمده یا خیر.

اجراءات مرحله اولی یا احساسی:

- همه ساله تجلیل از هشتم مارچ
- تقبیح کشته شدن فرخنده شهید در 19 مارچ
- تجلیل از روز مادر
- برگزاری سمینار های وسیع در ارتباط با تساوی حقوق زن و مرد
- روشنگری از طریق میدیا
- مؤسسات کمکی اختصاصی

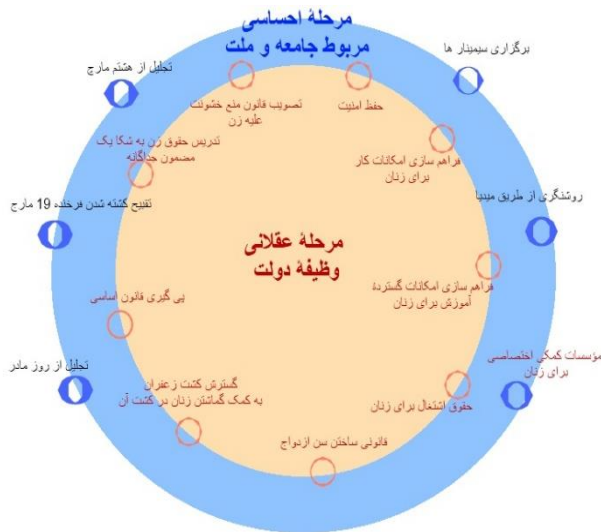
د پانو شمیره: له 4 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

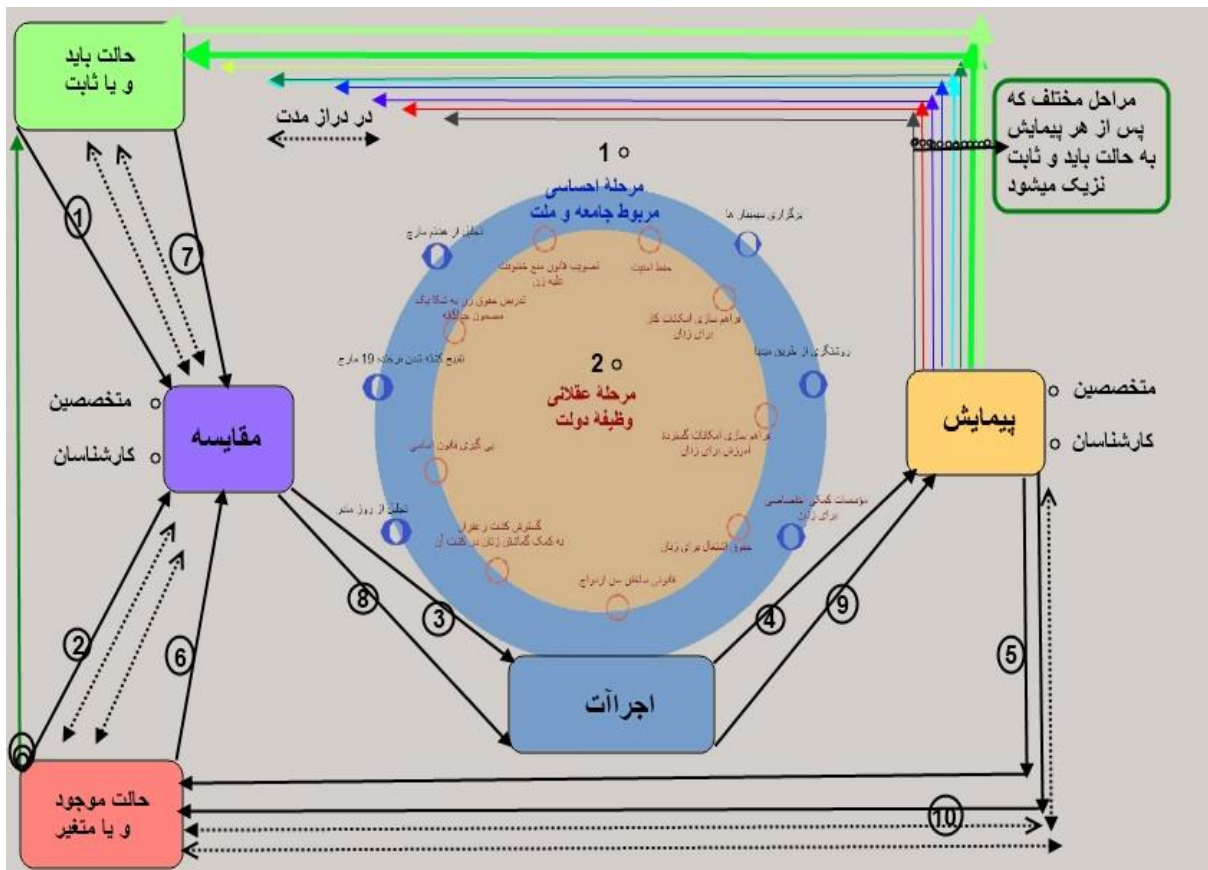
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

اجراءات در مرحله دوم عقلانی و تحقیقی:

- تصویب قانون منع خشونت علیه زن
- فراهم ساز امکانات آموزش برای زنان و مردان
- فراهم سازی حقوق اشتغال برای مرد و زن
- قانونی ساختن سن ازدواج
- کشت زعفران به کمک گماشتن زنان در کار
- پی گیری قانون اساسی کشور
- حفظ امنیت در جامعه
- فراهم سازی امکانات کار
- تدریس حقوق زن به صورت یک مضمون جدا گانه در مکاتب

اگر تمام گفته های خویش را در ارتباط یا سیستم تخنیکی عیار کننده جمع کرده بخواهیم به شکل تصویری تظاهر دهیم شما را به مشاهده تصویر زیر دعوت می نمائیم تا دقیقاً موضوع را از سر گرفته ارزیابی نمائید. البته تطبیق این میتود سالیان متوالی را برای برآورده سازی هدف مطلوب ضرورت خواهد داشت.

د پانوی شمیره: له 5 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دلپکنی د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولئ